

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYELET SZAKLAPJA,

MINT

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ ÖNÁLLÓ MELLÉKLETE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A méhésztetre vonatkozó minden közlemény a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendő (O-vár, Bástya-utca 9. sz.)	A méhész-egyleti rendes tagsági díj 2 frt. körüi tagsági díj 1 frt, mely Gebhardt Ööme pénztárnoknak küldendő Kolozsvárt. („Hója“ szóló.) A tagsági díj fizetési kötelezettség 5 évig tart. (Álapszabály 4. §.)	Egyleti tagok, a 2 frt rendes, illetőleg 1 frt körüi tagsági díjért ugy az „Erdélyi Gazda“-t, mint a „Méhészeti Közlöny“-t díjtanul kapják.
--	---	---

IV-ik évfolyam.

1889. április 15.

8. szám.

Az anyanevelés főbb szabályai.

Köztudomásu, hogy a méhcsalád jó. vagy balsorsa mindenkor az anya minémiségétől van függővé téve. Ha az élet- és tetterős, ugy nincs ok a panasza; de viszont, ha az anya elaggott, vagy valami fogyatkozása van: akkor a méhcsalád, kizárólag a méhészt segélyére van utalva; szóval, a méhészt ügyességétől függ a rendellenes állapot azonnali felösmerése, valamint a kárt okozható tényezők gyors eltávolítása, a baj mielőbbi elhárítása.

Hogy miként szokott a méhészt az anyahibás törzson segíteni, azt itt leírni nem szándéksom; annyit mondok csak: hogy a gyanus anyát egyszerüen cseréljük ki egy jobb, egy teljesen megfelelő tartalék-anyával, mely eljárás által rögtön meggátolja a család végpusztulását.

Nagyon helyén valónak találom azonban méhésztár-saim figyelmét az alábbiakra felhívni:

Némely ügytársam, anélkül, hogy az anyák életkoráról rendes jegyzéket vezetne, csak ugy, a könyvekből összeolvasott ígék után: az anyaméh jó vagy rossz voltát annak színéről határozza meg, mely esetben a barna, sárgás, szőrös vagy kopott elnevezéseket tartva szem előtt s ez által csupa tulbuzgóságból, nem egyszer fosztja meg méhtörzseit oly anyától, mely még tán évekig és fokozatos tevékenységgel volna képes a család életét virágozóvá tenni.

A mindennapi életből véve hasonlatot, gyakran lát-hatjuk, hogy egy 25 éves férfinak haja már galamb-öszt, s ugyanekkor egy 60 éves, gyönyörű éjfékete fürtökkel van megáldva. Ha most ezen, nem is nagyon ritka tüneményről vonnók le a következtetést: ugy, a fekete fürtü egyént tartanók az élet tavaszán levőnek, míg az öszt hajut, elég igazságtalanul az élet alkonyán levőnek deklarálnók. A fe-lületesség sehol, s miként láthatjuk, a méhészt kedésnél sem vezet a kellő eredményre.

Beleesik ezen hibába, nem egyszer, még az is, aki az anyák életkoráról pontos jegyzéket vezet; a jegyzék magá-

ban még nem ér semmit! A jegyzékkel kapcsolatban szükséges ama finom és élesen látó szem, melyel egyedül csak a huzamosabb ideig testtel-lélekkal a méhészteten csüggő gyakorlati méhészt dicsekedhetnek. Egy tekintet a családra s már tudja, van-e anyja vagy nincs; egy pillantás a pete vagy fiasításra: és azonnal tisztába van azzal is, minő anyával bir családjá. Ha bő fiasítás és pete van a kaptárban s ezek megszakitás nélkül közvetlen szabályos sorokba vannak, legyen az anya bármily kopott, mutasson jegyzékünk bár mit: nem kell, nem szabad az anyát bántani! Ha a pete vagy fiasítás nem sorba, hanem össze-vissza van a sejt-czellákban, ugy az anya már kimerült s azonnal ki kell cserélni.

Ha pete vagy fiasítás a dolgozó-sejtekbent nincsen, a here-sejtekbent pedig van, akkor az anya, bizonyos körülmények folytán, nem termékenyült. S ha végre a dolgozó-czellákban is here — pupos — fiasítás van, ott álnyával van dolgunk és így tovább megtanít a praxis sok olyanra, melyeket tudva, mindég elejét vehetjük a már kitörőben levő, veszedelmes nyavalyáknak.

Eme kis kitérés után elmondom, mire kell az anyák, a tartalék-anyák tenyésztésénél figyelni.

Bocsánat, hogy ismételten hasonlattal élek, de nem hallgathatom el, hogy ugy az embernél, valamint egyéb lényeknél is nagy befolyással van a kitartó munkásság és tetterőre a jól kifejlett, egészséges testalkat. Teljesen kifejlődött egyén többre képes és nem puhul el oly hamar, mint a vissza maradt, fejletlen; s így minden kétséget kizárólag, biztosra vehetjük, miszerint a szépen kifejlődött, nagy testü anyaméh, mindenkor többet és mindég tovább képes szaporítani, mint egy, bár vele egyidejü, de nem minden kényelmet nélkülözött s a dolgozótól alig megkülömböztethető, visszamaradt kis korcs, törpe anyácska.

Azt sem kell feledni, hogy a teljesen kifejlődött lé-

nyeknek utódai is szebbek, nemesebbek, jobb munkabírók, mint a korcs nemzedékei, tehát ha szép, nagy anyákat neveltünk, annak petéiből ugyancsak szebb, egészségesebb, munkaképesebb dolgozók fognak kiválni; nemesül a törzs ép úgy, mint a szelid gyümölcsfával beoltott vadoncz, hogy megnemesül az ügyes kertész szorgalma által.

Arra kell tehát fősulyt fektetni, hogy csakis szép, nagy testű anyaméheket neveltsünk, a mit következő uton lehet legkönnyebben elérni.

Kiválasztjuk törzseink legjobbját; azt, mely szorgalma által már előzőleg magára vonta figyelmünket s emellett szép, fiatal s nagy testű anya felett rendelkezik. E szép anyával murajt készítünk, betelepítve azt a használatban levő, ugynevezett anyatenyésztő 4—5 keretet magába foglaló kis kaptárba. Tudjuk, hogy az árván maradt család — mihelyt az anya hiányt észre veszi — azonnal anyaházakat épít s minél erősebb, annál többet. Minekünk azonban nem annyira sok, mint szép nagy anyákra van szükségünk, tehát ne engedjük szabad kezét az árva törzsnek, hanem azt tegyük, hogy gátoljuk a feles számú anyaház építést; ne fogjon a törzs 20—30 anyaházhoz, hanem építsen csak 5—6-ot bár, hanem ezek szépek legyenek!

Szép anyát csakis egy minden tekintetben kitűnő törzs képes nevelni; egy hitvány muraajcska erre nem képes soha. Midőn tehát a törzsünk anyját eltávolítottuk, ugyan ekkor szedjük el annak összes készletben levő nyílt fiasítását és petéjét is; és csakis egyetlen egy olyan keretet hagyunk, melyben az anyaneveléshez megkivántató három napos kukac megvan.

Ilyenkor a törzs mintegy kényszerítve van minden kis tehetségét az egyedüli nyílt fiasításos kereten összpontosítani s egy szívvel-lélekkel, a szeretet teljes melegével kezdik az anyaház építést — s ha azon egy keret lépéből alól 2—3 ujnýt le is metszetünk — meglepő szép, függő hüvelyeket nyerünk jutalmul. Hogy aztán ezen szép hüvelyekből ugyancsak gyönyörű anyaméhek bujnak ki, azt bizonyítani felesleges.

Most, az okszerű méhészet örvendetes terjedésével sokan belátják, hogy miszerint tartalék-anya nélkül kissé nagyobb méhtelepét a visszaeséstől megóvni lehetetlen s ép emiatt, külön, 4—5 keretet magába foglaló kis ládikákat használnak tartalék-anyak tenyésztése céljából. Nagyon helyes, nagyon üdvös eme előrelátás s ezen kis kaptárok tartalék-anyak tartására igen célszerűek, de anyák neveltetésére épen nem valók; nem pedig azért, mivel ezekben azt, amit tulajdonképpen kell, amit akarunk, vagyis, jól kifejlett anyát neveltetni, telepünket a visszaeséstől megvédeni, nem lehet.

De térjünk vissza az árva, most már azonban befedett anyaházakkal bíró törzshöz, mert még utoljára ha elfeledjük, rajt bocsát, a miből pedig szintén — nem kérünk.

Az anya eltávolításától számított nyolczadik napon

megtekintjük, mit végeztek kis munkásaink. Ekkor már előttünk lesznek a kész, beboltozott, nagyszerű anyaházak; ezt egy nappal megelőzőleg azonban egy vagy több, hasonló erős és kifogástalan anyával bíró családot ismételtén árván hagyunk s úgy, miként előbb ezen anyát is átlakoltatjuk egy másik anyatartó kaptárba s szintén eltávolítjuk egy keret kivételével az összes nyílt petét és fiasítást. Az utólag meganyátlanitott törzsek szintén gőzerővel hozzá látnak az anyaházak készítéséhez. Mi azonban kellő óvatossággal, egy nyolcz napos kész, szép és ép befedett anyaházat függesztünk a fennebb említett lépre, mely által a két, esetleg több árván hagyott család egyszerre, egy napon fog nyerni szép fiatal anyaméhet.

Ha a megkivántató tartalék-anyak létszáma megvan, akkor — nagyon természetes — az új anyák neveltetését beszüntetjük.

Tekintettel arra, hogy a tartalék-anyákra leginkább tavasszal van szükségünk, fő figyelemmel legyünk arra s kövessük a legszigorubb rendszabályokat, hogy ezen tartalék-anyak ugyancsak saját kis ládikáikba a telet szerencésen átéljék. De ha ekkor sem használhatjuk fel, úgy a herék megjelenésekor azonnal rakjuk az anyanevelőből a kereteket egy közönséges kaptárba úgy, hogy két kis anyatartó szekrény tartalma összerakásával egy jó törzset nyerjünk; az üresen maradt anyatartókat azonban ismét benépesítjük, amely alkalommal a tavalyi új anyákat használjuk s az árva törzsekkel ismételtén anyákat neveltetünk, a fentebb elmondott mód szem előtt tartásával.

Ily kezelés után már a második évben elő áll az új generáció, örömmel fogjuk tapasztalni munkás méheink mintegy átalakulását, nemkülönben a nagy anyák bámulatos tevékenységét.

Jól jegyezzük hát meg: hogy anyák nevelését kis rajcokkára ne bizzuk, sőt néperős törzs is csak az esetben képes szép anya-példányokat producálni, ha ezen célra csakis egy, vagy egy fél keret anyagot bocsájtunk rendelkezésére. Ezen eljárás megkísértését már azért is melegen ajánlom, mivel semmi különös komplikált munkát nem igényel s mindennek daczára kiki meg lesz az elért sikerrel elégedve. —

Károlyi Gyula.

Az ingatlan szerkezetű kaptárokról.

A „M. Közlöny“ m. évi 7. számában „a hivatalból terjesztendő ingó szerkezetű kaptár és a hivatalos méretek-ről“ szólva, azt az ígéretet tettem, hogy más alkalommal az „ingatlan szerkezetű kaptárokról“ is fogok szólani.

Ezen ígéretemet teljesítem, midőn az alábbiakban, röviden szólok az ingatlan szerkezetű kaptárokról, inkább a kezdő méhészeknek s azoknak, kik még nem méhészkednek ingó szerkezetű kaptárokkal. —

Ingatlan szerkezetűnek nevezzük mindazon kaptárokat, legyenek azok akármily alakúak és anyagból készülvők,

a melyekben a méhek, szabad tetszésük szerint építik a lépeket, oda ragasztva azokat a kaptár falaihoz is és ennél fogva, azokat a méhészt nem szedheti ki és nem rakhatja vissza, tetszése szerint és a nélkül, hogy nagymérvű sérüléseket ne okozzon azokban. —

Dzierzon aerájáig a méhészkedés esclusiv, ily kaptárokban üzetett és sajnos, de jelenleg is sok méhészt, nem csak a földmivelők közül, hanem a művelt osztályból is.

Én, a merre jártam, a következő alakú és anyagu „ingatlan szerkezetű kaptárokat” láttam és ki is próbáltam azokat a méhesemben:

I. Primitív, vesszőből font, kupalaku, de nagyon keskeny csucsban végződő kaptárt. Ez a kaptár nem felel meg az okszerűségnek, a többi okok közül, csak azért sem, mert tudva levő dolog az, hogy a méhek felül szeretik felhalmozni a mézet és alul a fiasítást ápolják. Tudvan van továbbá, hogy mentől jobb a mézelés idő, annál serényebb az anyaméh a peterakásban és így, hamar betelvén a kaptár alsó és tágasabb része fiasítással, a keskeny csucsban nincs elegendő hely a méz lerakására, hacsak, ki nem hordatik a kukac egy nagy része, a melyek táplálására immár annyi mézet és virágpórt használtak fel a méhek.

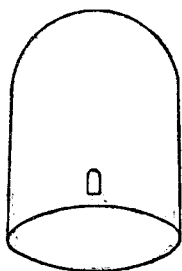
Az e fajta kaptároknak még a következő hátránya is van: nem lehet könnyű szerrel műlépeket alkalmazni, mint az ingó kaptároknak; nem lehet a tért a méhek szaporulatával arányosítottan tágítani, vagy szűkíteni, mint amazokban. Divatba van ugyan, nagyobbítás czéljából, egy toldást alkalmazni alul; de ez által csak kárt okozunk magunknak, a here legioit szaporítván.

Nem lehet továbbá e kaptároknak ellenőrizni az esetleges anyásításnál annak sikerét; nem lehet belőle szüretelni mézet, csakis ősszel; de akkor is méhveszteséggel; ez alkalommal némelyek még le is kénezik a serény munkásokat, köszönetül a meggyűjtött méz és viaszért.

A méhészt-közönség azon részének, mely mégis ilyen kaptároknak szeret méhészkedni, bátor vagyok a következő, szerintem okszerűbb eljárást ajánlani:

Készítsék kaptáraikat harangalakúra, a mint az 1. ábra mutatja és nem szűk csucscsal, hogy legyen felül elegendő tér a mézelésre és kezelje következőkép törzseit:

Tegyük fel p. o. hogy egy méhészt csak 30 törzsszel méhészkedik és ősszel csak 15 törzset hagyott meg magának. Rendezze a polczon ezt a 15 törzset oly ritkára, hogy minden két kaptár közt még férhessen egy törzs, kellő távolságban. Tegyük fel, hogy a magnak meghagyott törzsek jó karban vannak, úgy mézben, mint méhben is és ezen kívül még fiatal anyaméhhel is bírnak és így biztosan kitelelnek; ezen törzseket tavasszal, számításból etetve, mindegyik ad egy korai jó rajt; a rajokat úgy helyezzük a magtörzsek közt el, hogy egy se legyen az anya

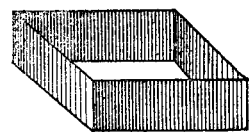
1. ábra.

törzsének szomszédságában. Ha a további rajzást megakadályozzuk: (igen hosszas lennék, ha itt leírnám módját annak) ezek sok mézet halmoznak össze és augusztus hó második felében, jobban mondva, mikor a méhészt, az utolsó mézidényt is vége felé látja sietni; minden vén anyás rajt meganyátlanitson. 14 nap mulva fordítsa fel az anyátlanitott méhtörzsek kaptárait és egy vessző végébe alkalmazott tű segítségével szurjan keresztül minden anyaházat. 18—21-dik napig, az anyátlantás napjától számítva, minden méhkukaczt kikelt és most hozzá foghatunk a méhek kidobolásához és a méz szüreteléséhez. A kidobolt méheket másodnap estvéjén (az esetleges anyát megsemmisítjük mindjárt a kidobolás után) egyesítjük a megmaradt 15 törzs népeivel, de úgy, hogy szomszéd szomszéddal legyen egyesítve. A megmaradt törzseknek, ha szükségét látjuk, adunk mézet nagy adagokban, éjjelen keresztül, jó korán, hogy legyen elegendő idejük annak befedésére, a mig nem érkezett meg a hűvösebb idő; a többi mézet és viaszt, a mit a 15 törzstől szereztük meg, magunk számára tartjuk meg. Jövő évben ismét ily módon cselekszünk, csak hogy most az anyatörzseket szüreteljünk meg, mivel ezeknek vén lépépitménye van. Így, jegyzékbe tartván törzseinket anyaméh és lépépitmény korára nézve mindig friss építményű és fiatal anyaméhhel bíró, jó törzseink lesznek.

II. Rak-kaptár szalma vagy gyékényből font gyűrűből áll. A 2. ábra egy ily gyűrűt tüntet fel. Továbbá rak-kaptár, deszkafiókokból áll, mely feltalálójától Christ-kaptárnak is neveztetik. A 3. ábra ily fiókot tüntet fel. Ezen kaptároknál úgy a gyűrűk, mint a fiókok is, egymás fölé rakatnak és hogy szilárdabban álljanak, sodrony-kapocscsal erősítetnek egymáshoz; felül pedig fedéllel láttatnak el.

2. ábra.

3. ábra.

A rakkaptár előnyei az I. alatt leirt kaptárral szemben a következők: A gyűrűket, illetőleg a fiókokat felül lehet alkalmazni, hol a méhek mézet hordanak; ennél fogva rohamosabban építik a lépeket, továbbá nagyobb vagy kisebb térre lehet szorítani a méheket. Előnye még e rendszernek, hogy több mézes gyűrűt, vagy fiókot levehetünk a nélkül, hogy ez által a törzset elpusztítanánk.

De azonban azonnal elmúlik kedvünk az efajta kaptároktól, a mint megfontoljuk a következőket:

1. A gyűrűket, illetőleg fiókokat el kell választani egymástól, drót segítségével, keresztbe vágva a lépeket is, a mely alkalommal nemcsak sok fiasítás és méh, hanem gyakran az anyaméh halálát is okozhatjuk.

2. A levágásnál sok méz folyik le és még több, a mig leseperjük a lépekről a még megmaradt méheknt. Még az is megtörténhetik a levágásnál, hogy némely lépek, a melyek nem voltak eléggé oda ragasztva a falakhoz, lezuhan-

janak s így, azon kívül, hogy sok méz elpocsékoltatik, még rablást is idézhetünk elő, kivált, ha nem késő estve visszük végbe e fáradságos munkát.

Ezen hátrányok számbavételével, valaki mégis ily kaptárokkal szeret bibelődni, teljék kedve benne, de én magam többé nem kérek belőle.

(Vége köv.)

Degán Ágoston.

A méhtartás haszna közgazdasági szempontból.

Franciaországban, a párisi központi méhész-egylet 1856. évben keletkezett és 1867-ben már 2500-nál több tagot számlált. A schweitziaiak 1876. évben 177,825 méh-családdal méhészkedtek, melyeknek száma 10 évvel később, azaz 1886. évben 207,180-ra felszaporodott. Utóbbi összegből a Berni kantonra (megyére) egyedül 40821 család esett.

Hogyan méhészkednek az Egyiptomiak?

A egyiptomi méhek kisebbek mint a mieink; azonban kiváló élénkségük miatt különböznek.

A dolgozóknak 3 narancssárga gyűrűjük van; a hátuk sárgabarna, a testszőrük fehéresszürke. A hímek potrohoja 2 első gyűrűin 1—1 sárga csik van.

A méhlok nagyon kezdetlegesek; azokat a méhész maga úgy készíti egy 18 cm. vastag, 1 m. hosszú fahenger, hogy 2 cm. vastagon nedves agyagsárral bevonatik s a napon megszárittatik. Ha az agyagsője megszáradt, akkor a fahenger kihuzatik. A cső két vége hason anyagból készült fedéllel láttatik el, melynek egyikébe a röplyuk lesz bevágva. A méhlokot rendszeren a házfedélzetten helyezik el. A méhészet elméletéről fogalmuk nincs. Így, a heretüzést gonosz betegségnek tartják. Nézetük szerint a herék közönsséges dolgozók, melyek, valamely virágnedvnek élvezése következtében, tulságosan felduzzadt testet kapnak, miért a kasból kiüzetnek.

Méhcsaládot eladni nem hajlandók; sőt már csak a kérdésért, hogy eladó-e, a kérdőt elpáholják s a helységből kikergetik.

Miként méhészkednek P a l e s t i n á b a n ?

Palestinában léteznek ugyan kaptárok is, de rendszeren otthonos méhlokot használnak. A méhesek, bevett szokás szerint romokban tartatnak. A méhlokok körtealakuak, melyek fazekas által állittatnak elő. Ily méhlokknak hosszátmérője 50 cm, legnagyobb szélessége 30, legkisebb pld. 10 cm. A röplyuk, a lak hegyében van alkalmazva, melynek ellenkező oldalán, körülbelül 21 cm.-es nyílás van, mely égetett agyagból készült, fedéllel van ellátva.

Ezekön kívül, régi vizes korsókat és fazékokat használnak méhlokokul, melyekben a méhek egészen jól érzik magukat.

A méhek az egyiptomiakhoz hasonlóak, csak hogy szőrözötük nem fehéres szürke, hanem sárgás színű.

A mi a rendkívüli nagy szurási hajlamot illeti, ez tulajdonképpen látszik lenni, a mennyiben az egyiptomi és palestinai méhek is csak úgy szurnak, mint a mieink.

Érdekes, hogy állittják föl méheseiket? Ezek rendszerint olyanképp állittatnak fel, hogy egész délután árnyékban álljanak. Méhes építés alkalmával, a méhész mindenképp előtt annak helyén, 20 cm. magas földsánczot emel, melyre a fenleirt agyagedények közül 15—20 dbot reányom, ezután ennek hegyébe, egy második földsánczot emel, melyre ismét megfelelő agyagedényt szegez. Erre szalmafonatot alkalmaz, mely, hátul a földig ér.

Rajzáskor, a megfelelő lak, citrom-levéllel bedörzsöltetik, a röplyuk pedig egy citromlevéllel gyengén elzáratik. Ezután, a bőrzacsókba fogott raj a lakba beüttetik. A rajbehelyezés után a fedelet visszahelyezik és agyaggal letapasztják.

A mézszüret felette különös, a mennyiben ezt nem a tulajdonos, hanem egy erre kijelölt barkács végzi. A barkács, az agyagfedél eltávolítása után a mézet kiszedi, mely műtétet oly ügyességgel eszközli, hogy éhező családok nem fordulnak elő.

A méheknek az edényeikből való eltávolítását úgy eszközlik az arabok, hogy egy kis dombra viszik az edényt s onnan addig hengerlik le, a mig az összes méhek lakukat odahagyták.

A cyprusi méh hasonló az egyiptusi és palestinaiakhoz, azzal a különbséggel, hogy a cyprusi méh alig észlelhető, sötétebb szőrözettel bír.

Legkiterjedtebb a méhészet Amerikában, a hol oly méhészek is vannak, kik 10,000 családdal méhészkednek.

Éjszak-Amerikába 1675. évben vitték az első méhcsaládot s ma már az éjszak-amerikai egyesült államokban a családok száma a 2.000,000-t meghaladja, melyek évenként 18.000,000 kg. mézfelesleget gyűjtenek. E méztermelés körülbelül 8.800,000 dollár (= 18.000,000 frt) jövedelmet ad.

Ujabb adat szerint 50.000,000 kg. mézet és 250,000 kg. viaszat termel é. amerika és a méhészek száma a 300,000-et meghaladja.

Ugy látszik, az új világban úgy az euber, mint a méh, jobb világot él!

Boldogok is voltak az emberek akkor, még a midón az első élelemszer még a méz volt.

A mézfogyasztás az ó-korban roppant nagy volt.

Strabo (görög földíró 66 év Krisztus előtt) szerint a régi assiriaiak, a holtak fentartására is mézet használtak. Így Agesilaus Sparta királya és Nagy Sándor, haláluk után mézbe tétettek.

A méztermelés ujabb időben a cukorgyártással ha-

nyatlott olyannyira. A cukor, a mézet nemcsak a konyhából, hanem még a gyógyszerházból is kiszorította; olyannyira, hogy utóbbi némelyek már csak a névről ismerik, dacára annak, hogy a méz nagy előnnyel és gyógyhatással bír, a miről a nép között ismert sokféle, gyógyirat és gyógymód tanuskodik. Legujabb időben a méhészet örvedetesen újabb és nagyobb mérvű lendületnek kezd örvedezni.

Legyünk tehát azon, hogy a mézet a nagy közönséggel megkedveltessük.

Ez uttal felemlitem azt is, hogy mérges méz is van s vannak erre kétségbe vonhatlan adatok is.

Azon növények, melyek az ily mérges mézet szolgálják, a hangafélék, csakhogy ezek nálunk nem fordulnak elő oly mérvben, hogy azoktól tartanunk kellene.

A legrégebb s talán legfontosabb megfigyelést a mérges mézről Xenophon Anabasisában találjuk, a hol azt mondja, hogy a mikor az örökké emlékezetes visszavonulásában 10000 főnyi görög harcosaiból Trapezunt alatt tábort ütött, katonái lépes mézet ettek, melytől az egész hadsereg meg-részegedett, illetve katonáit nemcsak egészen elkábitotta, hanem oly hasmenést okozott, hogy 24 óráig, egészen eszméletlen állapotban szerteszét heverték s azontul is 3—4 napig végkép elerőtlenedve csak lézengtek.

Péter Lamberti szerint a Colchis jelenleg Mingreli vidék méze, a hol 2 hangaféle növény bőven terem, hasonló következményeket idéz elő.

Tournefort, a múlt században, a pontusi ragyaburát (*Rhododendron ponticum*) és a pontusi azaleát (*azalea pontica*) nálunk igen kedvelt diszcsérjét jelölte meg mérges mézet szolgáló növénynek.

Spiringen svájci községben 2 munkás poszméh-mézzel lakván jól, ezek közül egyik rövid idő múlva meghalt, a másik pedig csak sokára volt kigyógyítható. A halál okának a borzas ragyabura (*Rhododendron hirsutum*) virágaiból gyűjtött más állapotot meg.

1790. évben Északamerikában Philadelphia környékénáruba jött mézből sokan meghaltak, a vizsgálatból kitűnt, hogy ez a széleslevelű kalánfa (*Kalmia latifolia*) ugyancsak egy hangaféle virágfaj virágából hordatott.

A Pensilvaniából a Jersey szigetekre hozott kiváló diszű széleslevelű kalánfa (*Kalmia augusti folia*) méze szerfelett kábitó.

Dr. Barton szerint mérges mézet nyujtanak: *Calmia augusti folia*, *hirsuta longi folia*, *Andromeda mariana*, *Azalea nudiflora*, *Rhododendron maximum*, *hirsutum*, hangafélék.

Gebhardt Döme.

(Vége köv)

Neiszer rendszere.

(Folytatás.)

Neiszer művének ismertetése után nem tehetem le a tollat a nélkül, hogy a rendszerhez ne szóljak. Tennem kell ezt a méhészet fejlődésének érdekében. Tennem kell pedig azért, mert Neiszer rendszere, művének beható áttanulmányozása után, arról győződtem meg, hogy az a természet törvényeinek szigorú számbavételén, a méhek életének sajátosságain és számos megfigyelésből merített kísérletek nyomán szerzett tapasztalatokon alapszik.

Előre kell bocsájtanom, hogy észrevételeim megtételénél kizárólag a közérdek, a részrehajlatlanság és az ügyszeretet lebeg szemem előtt. Ezért, ha észrevételeim akár a szerző, akár más üggyárs felfogásával, nézeteivel, tapasztalataival nem is állnának párhuzamban: talán ezen az uton s éppen ez okból fog sikerülni az ügyet az érdeklődő méhészek előtt, minden tekintetben, kellő megvilágításba helyezni és nem is lenne indokolt, hogy a kísérletekből származó meggyőződés előtt, a felmerülő vagy létező kétely, avagy aggály szilárdabb alapra helyezkedjék.

Neiszer kaptárának beosztása ama természettani törvény számba vételén alapszik, hogy a melegebb levegő a hűvösebb légréteg felett foglal helyet; ez okból helyzetetik kaptárában a költőtér felül és a mézelő alól; elvitázhatlan, hogy a fiasítás fejlődéséhez, meleg és táplálék szükséges s miután az anya, a felső, melegebb térben tartózkodik: kétséget kizárólag, a fiatal méhek zöme is itt foglalkozik s így, a természetes állapot maga könnyíti meg a fejlődést, nem lévén a család a felül elhelyezett méztérnél előforduló, megnyitásokból eredő lehüléseknek kitéve, még hűvösebb időjárás esetén sem; a mi különösen nálunk, az erdélyi részekben kétségtelenül számba vehető, a hol legtöbb esetben a főmézelési időszak, a változékony tavaszi időjárás következtében, családainkat nem találja kellőleg fejlődött állapotban; hogy azonban a Neiszer rendszere szerint alól elhelyezett méztér iránt miként viseikednek a méhek, ámbár tapasztalataiban megbizunk, mindazonáltal, a legközelebbi jövőben megejtendő kísérleteink nyomán szolhatunk mellette, vagy ellene s addig feltétlenül az sem fogadható el, vajjon az anya, teljesen elszigetelve marad a költő-térben és a lépes méznek szánt keretek oly tiszta építményt és mézet fognak-e tartalmazni, mint a melyet amazokból nyerhető, melyeknek méztere felül van.

Helyet adok azon nézetnek is, hogy a teletetés a kaptár felső részében czélszerűen történik, valamint a felül elhelyezett költőtér által, a természetes rajzásra való hajlam is csökkentetik.

Az egymásba vágott röplyukakra nézve nézetem az, hogy ez által a szomszédos családok könnyen utat téveszthetnek, minek következménye az egyik vagy másik család elanyátlanodása; ezt úgy látszik, maga Neiszer is észlelte s a dolgon az által vélt segíteni, hogy a szomszédos elanyátlanodott családnak a dugasz eltávolítása által átjárót enged

az anyás családhoz; lehetséges azonban, hogy a két család röplyukát elválasztó deszka által azok összeröpülése teljesen meggátoltatik. Ezen feltevésében azonban csakis a gyakorlat fog meggyőzni. Meg van azonban ezen kaptárok röplyukai által könnyítve a műraj készítés és a szomszédos családok egyesítése.

Neiszer keretméretei, az általunk használt keretmérettől lényegesen eltér, — ennél nagyobb, — tekintve, hogy az a méhek által a legtöbb esetben egyhuzamban lesz kiépítve, az anya által is feltartoztatás nélkül petézhető be, és télen a méhek osztatlan elhelyezkedésénél fogva is előnyösebbnek mutatkozik. A könnyebb áttekintést pedig, a keretek csekélyebb száma megkönnyebbiti.

Neiszer többek között azt állítja, hogy a befiasított kereteket a mézürbe téve, a költőürben fenn csak kezdéses kereteket helyez és így véli a műsejtek nélkülözését elérhetőnek; holott a műsejtek alkalmazása által tetemes idő, munka és mézkimélés, szóval gyorsabb és dusabb eredmény éretik el.

Csiki J. József.

(Vége köv.)

Vegyes közlemények.

— **Tagsági díjakkal** hátralékos tagjaink felkértek, hogy díj fizetési kötelezettségöknek mielőbb tegyenek eleget, mert május hóban multhatlanul érvényesíteni fogjuk választmányuunknak, a hátralékosokra vonatkozó határozatát. A rendes tagsági díj 2 frt, kőri tagsági díj 1 frt, Gebhardt Döme egyleti pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárt; lakhely: Hója szőlő.

— **A gyergyói fiók-méhészegylet.** Örömmel tapasztaljuk, hogy gyergyói fiók egyletünk, mily gyorsan fejlődik, erősbül. A csak most alakult egyletnek ma már 75 rendes, 8 alapító és 9 pártoló tagja van. A tagok névsorát alább hozzuk. A legnagyobb előismerésünket nyilvánítjuk e fiókunk által eddig elért gazdag eredmény közepett, azért, melyet a községi minta-méhek felállítására kérdésében elért. A főtelep Gy.-Szt-Miklóson lesz; 40 családra rendeznek be ott méhest és a faiskola kezelője lesz egyszersmint méhész. Valamennyi községben minta-méhest állítanak fel, melyek mindenütt, a tanító felügyelete alatt fognak állani.

— **A méhészeket ismét ijesztgetia** Kőerbs-féle híres találmány. A méhészeknek ez a tengeri kigyója most uj bőrbe bujva mutatja magát. Schulz Ottó mutogatja, Bukowból, kürtölvén ország-világnak, hogy csakis az ő lépei segélyével korlátozhatjuk tetszés szerént, az anyaméhet az ő petézési hajlamaiban. Hogy az ő lépeivel annál biztosabban lépre vihesse, a különben tapintatos magyarországi méhészeket: a magyar birodalom területére is megszerezte a szá-

badalmat. — Ez a fáradság ugyan kárba vészett, mert itt már ösmerik, hogy Schulze annyi, mint Kőerbs. —

— **Teendő a méhesben.** A ki még eddig nem vizsgálta át méhcsaládjait: azzal april 15-én tul ne soká késsen. Megfelelő meleg időben, minden keretet kiszedjünk, a kaptárt rendezzük. A piszkos lépeket cseréljük ki, vagy megtisztítva adjuk be. Különösen a vérhasban szenvedő családok tisztítására legyen nagy gondunk. Ezeknek fris lépet adjunk. Az elrendezésnél gondunk legyen arra, hogy a család mézben hiányt ne szenvedjen. Mert a favirágzásig még sok mézre van szükség. Másfelől tulságos sok mézet se hagyjunk, mert ez esetben, a fiasítás volna korlátozva. Két kilónyi méz minden családnak elégséges. De szükséges, hogy most higitott mézzel is étessük a családokat. A ki még nem kezdte meg a spekulatív etetést, mihamarább fogjon hozzá. Csak erős családot etessünk e czélből, $\frac{2}{3}$ viz, $\frac{1}{3}$ mézből készült táppal. Naponta 10 dekagramnyit adván a gyümölcsfavirágzásig.

— „**A gyergyói fiók-méhészegylet**“ tagjainak névsora. Rendes tagok: Gy.-Szent-Miklós: 1. Ftdő Ferenczi Károly, plébános. 1. Ftdő Lnkács Vilmos, s. lelkesz. 3. Ftdő Korodi Mihály, s. lelkesz. 4. Kunc Kornél, polg. isk. igazgató 5. Hochschild Lajos. 6. Hoppé Lipót 7. Nyers Károly. 8. Kálmán István. 9. Hozó Pál. 10. Krizsa Péter. 11. Fodor Antal. 12. Kristály Antal. 13. Székely Dénes. 14. Novák János. 15. Ferenczi Balázs. Gy.-Tekerőpatak: 16. Ftdő Puskás Alajos, plébános. 17. Forika Ágoston. 18. Horváth István. Gy.-Kilyénfalva: 19. Benkő Pál. 20. Salamon Joákim. Gy.-Ujfalu: 21. Ftdő Molnár János. 22. Szabó Imre. 23. Szabó Antal. 24. Csergő Gyula. Gy.-Csomafalva: 25. Ftdő Balló János. 26. László Antal. 27. Marti Ferencz. 28. Borbáth János. Gy.-Alfalu: 29. Ftdő Veress Antal. 30. Boga Bálint. 31. Berde Ferencz. 32. Imecs János. 33. Olajos Farkas. 34. Pfeifer Anna. 35. Székely András. 36. Pfeifer Lajos. 37. Kajtár István. 38. Balázs Gergely. 39. Rádúj Beniam. Gy.-Szarhegy: 40. Mélt Roth Ferencz. 41. Ftdő segéd-lelkesz. 42. Máté Vincze. 43. Simén Márián. 44. Székely János. 45. Székely Jánosné. 46. Boga János. 47. Buzás János. 48. László Dénes. 49. Miklós Kata. Gy.-Ditró: 50. Ftdő Takó János. 51. Ftdő Bordó Olivér. 52. Ftdő Miklós István. 53. Vendel Aladár. 54. Vranesics Gyula. 55. Faszek Gyula. 56. Gál Miklós. 57. Köllő János. 58. Jozsa Sándor. 59. Kiss Berta. 60. Ádám Polixéna. 61. Barabás Rajmond. 62. Borka Alajos. Gy.-Remete: 63. Ftdő Botegh Imre. 64. Demeter Imre. 65. Kajtár Ignác. 66. Sneff Anna. 67. Benedek József. O-Toplicza: 68. Ftdő Zonda Vincze. 69. Mélik Bogdán. Borszék: 70. Deák János. 71. Simon Ádám. Gy.-Tölgyes: 72. Ftdő Balogh Lajos. 73. Brassai János. 74. Brassai József 75. Ftdő Varga Ferencz. pléb. Csik-Szent-Domokos. Alapító tagok: Roth Ferencz, főesperes; Ferenczi Károly, elnök; Veres Antal, plébános; Lázár Menyhért, megyei havasi javak igazgató; Csiki Dénes, ügyvéd, földbirtokos; Gy.-Szarhegy községe; Kopacz Lukács, földbirtokos. — Csergő Venczel, telekk. vezető, Gy.-Szt-Miklós; Déer Venczel, pénztárnok, Gy.-Szt-Miklós; Márton Lajos, Gy.-Szt-Miklós; Császár József, jegyző, Gy.-Szarhegy; Kölonte József, jegyző, Tekerőpatak; György Jeremiás, Kilyénfalva; Merza Kristóf, kereskedő, Gy.-Szt-Miklós; Bocsanézi János, kereskedő, Gy.-Szt-Miklós; Jánosi János, Gy.-Ujfalu.

Szerkesztésért felelős: **Bodor László.**

Lapfelügyelő bizottság: **Albu József, Csiki J. József, Gebhardt Döme, Szentgyörgyi Lajos, Wieder József.**

Nyomatott Gámán János örököséinél Kolozsvárt. Bel-Középutca Minorita-épület.